

Gemeente: Weststellingwerf	Oorspr. functie: elektrisch gemaal	naam: Jan Nijland Gemaal	Gemeentelijk monument
Plaats: Langelille	Huidige functie: elektrisch gemaal		Karakteristiek pand
Adres: Langelilleweg 51	MIP-code: FR-WES-355	Kadaster: ODT J 100	Indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		gelegen in het kanaal tussen de Gracht en de Tjonger, aan de Langelilleweg
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		gemaal is markant aanwezig wegens volume en ligging
waarde van het object in een groter geheel / ensemble	■		ensemble waarde met overige gemalen in het gebied
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		beeldbepalend in en door de omgeving wegens ligging in de Grootte Veenpolder
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		één bouwlaag onder samengesteld schilddak
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw		■	samengesteld volume, bestaande uit twee in elkaar grijpende vierkante volumes
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		middelgroot gemaal in verhouding tot andere gemalen
specifieke kenmerken in de vormbehandeling		■	kantige vormen, specifiek in de gevelopeningen, daklijst en de dakvorm
aanzichten			
betekenis van de gerichtheid	■		gelegen direct aan de weg is het gemaal duidelijk zichtbaar
specifieke eigenschappen van de geleding	■		verticale door de smalle verticale vensters; horizontale belijning door de zwaar aangezette gootlijst die rondom het gebouw loopt, en door de doorlopende rollaag
gehalte van de gevelcompositie	■		alle maatvoeringen komen met elkaar overeen en zijn op gelijke hoogte uitgelijnd
opmaak			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		noordsverband metselwerk met iets verdiepte voeg, stalen vensters met roedes verglaasde klein Romaanse dakpan
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		witte vensters, witte goot en daklijst, zwarte pan, groene deuren, bruinrode baksteen
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		gootlijst en vensters
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		stalen vensters en betongoot
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		aan de noorzijde van Langelille nabij de Tjonger in aanvoerkanaal.
typerende kunsthistorische stroming of stijl	■		in de trant van het <i>expressionisme</i>
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden			
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarde en intrinsieke waarden in redelijke mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		cultuurhistorische en sociaal economische waarde, belangrijk onderdeel van van het malen van de groote Veenpolder
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 21

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: 1929

Huidige bouwtechnische toestand: goed

Opmerkingen:

Datum opname: oktober 2009 / 31-01-2011

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Langelille
Adres: Langelilleweg 51

Oorspr. functie: elektrisch gemaal
Huidige functie: **elektrisch gemaal**
MIP-code: FR-WES-355

naam: **Gemaal Langelille**
Kadaster: ODT J 100

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Redengevende omschrijving:

Het in 1929 gebouwde elektrische gemaal Jan Nijland bemaalt mede de Groote Veenpolder. Het gemaal is gelegen in de verbinding tussen de Tjonger en de Gracht. Hierin kan het water uitstromen en afgevoerd worden.

Nog altijd is het gemaal in gebruik en recentelijk is het gemaal nog volledig gerestaureerd.

Aan de westkant van Wolvega zijn meerdere polders drooggemalen in sinds 1900. De gemalen zijn gelegen aan de rivieren, zoals aan de Scheene, de Linde en de Tjonger. Maar ook aan de later gegraven Gracht. Dit gemaal maakt onderdeel uit van het ensemble van gemalen in het landschappelijk prachtige gebied.

Het gemaal ligt aan de Langelilleweg. Door de bouwstijl en zijn ligging langs het water is het gemaal een specifiek object in het omgevingsbeeld. Duidelijk zichtbaar gelegen in het land.

Het gemaal bestaat uit twee volumes die in elkaar grijpen. Het hoofdvolume is gebouwd op een nagenoeg vierkante plattegrond. Daarin grijpt een rechthoekig volume dat aan beide zijden uitsteekt. Dit volume is ook lager. Beide volumes zijn gebouwd als teen bouwlaag met een zolder onder samengestelde schilddaken. Karakteristiek is met name dat de betonnen daklijsten doorlopen en dat de verschillende volumes zo tot één geheel worden gemaakt.

De vormentaal is hoekig, te herkennen aan de gevelopeningen, de grof ontworpen daklijst en de dakvorm.

In de gevelcompositie wordt de verticale belijning veroorzaakt door de smalle verticale vensters. De horizontale belijning is duidelijker zichtbaar in de zwaar aangezette daklijst en goot die rondom het gebouw loopt en door de rollagen aan de boven- en onderzijde van de vensters.

Het gemaal is opgetrokken uit bruinrode baksteen in noordsverband metselwerk en is voorzien van een iets verdiepte voeg. De raamvensters zijn van staal en zijn voorzien van horizontale roedes. De grote driedelige deur is van hout en het kozijn bezit natuurstenen neuten en onderdorpel.

De goot en daklijst is van beton dat in een witte kleur is geschilderd. Op het samengestelde dak ligt een donkere klein romaanse dakpan.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het pand is goed.

Motivatie:

Het gemaal is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de opvallende ligging bij de Tjonger midden in de Groote Veenpolder;
- cultuurhistorische en sociaalhistorische waarde als onderdeel van de cultivering van het land;
- architectuurhistorische waarde (bouwstijl);
- en de, in voldoende mate aanwezige gaafheid van het exterieur;

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Langelille
Adres: **Langelilleweg 51**

Oorspr. functie: vaste brug
Huidige functie: **vaste brug**
MIP-code: FR-WES-356
Kadaster: ODT J 100

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		in de Kerkeweg, brug over de Gracht
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		object is markant aanwezig in de omgeving, is de doorgaande route naar Langelille
waarde van het object in een groter geheel / ensemble	■		ensemble waarde met overige bruggen over de Gracht.
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		bepalend in en door de omgeving door de ligging
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig			
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw		■	samengestelde volumes bestaande uit het betonnen basement met kolommen met daarop bakstenen leuning, afgewerkt met beton
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		in verhouding tot de andere bruggen in de omgeving, in breedte van de straat,
specifieke kenmerken in de vormbehandeling		■	kantige vormen door het in het werk gestorte beton; echter de leuning van de brug is afgerond met de richting van de weg
aanzichten			
betekenis van de gerichtheid	■		door ligging in de route is de brug duidelijk publiek zichtbaar en benaderbaar
specifieke eigenschappen van de geleding	■		horizontale belijning door de overgang beton op baksteen, en baksteen op beton
gehalte van de gevelcompositie		■	logische maatverhoudingen kolommen met daarop het brugdek, de leuning voor veiligheid, meegevormd met de loop van de weg
opmaak			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		noordsverband metselwerk met plattevoeg, in het werk gestort beton
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		bruinrode baksteen, grijs beton
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		paddenstoelvormige pijlers (krachtenafdracht), baksteen decoratief (en beschermd) afgewerkt met cement stuc laagje
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		betonconstructie en stucwerk op het baksteen
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke structuur van de Gracht en Kerkeweg naar Langelille gelegen.
typerende kunsthistorische stroming of stijl	■		in de trant van het <i>rationalisme</i>
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden	■		expressie van technologische waarde
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarde en intrinsiekewaarde in voldoende mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		sociaal economische, cultuurhistorische waarden
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 21

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: ca. 1920

Huidige bouwtechnische toestand:

Opmerkingen:

betonstructuur onderbouw als overige betonbruggen over de Gracht.

Datum opname: oktober 2009 / 31-01-2011

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Langelille
Adres: **Langelilleweg 51**

Oorspr. functie: vaste brug
Huidige functie: **vaste brug**
MIP-code: FR-WES-356

Kadaster: ODT J 100

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Redengevende omschrijving:

Over de Gracht en de verbinding tussen de Tjonger en de Gracht zijn een 16tal bruggen geplaatst. Het geheel van deze bruggen is zeer karakteristiek. Alle bruggen hebben een betonnen constructie. Deze bestaat uit kolommen met paddenstoelvormige kop (voor krachtenafdracht) en daarop een betonnen brugdek met verhoogde zijliggers. De overige bruggen over de Gracht bezitten railingen van ijzer, maar deze brug is uniek door de bakstenen railing met aan de bovenzijde een gestuukte afwerking.

Het geheel van de bruggen is beschermenswaardig als ensemble. Twee bruggen zijn individueel zodanig waardevol dat deze apart als gemeentelijk monument in deze lijst is opgenomen.

De bruggen zijn gebouwd rond de jaren '20 van de 20ste eeuw. Deze brug heeft zijn hoofdfunctie verloren. Destijds lag de Kerkeweg van Munnekeburen naar Langelille over deze brug, maar door het toegenomen verkeer is vlak naast de brug een nieuwe brug gebouwd en is er een nieuwe weg naast de door bomen omzoomde weg aangelegd. De oude weg en de brug is nu een fietspad.

De brug bestaat uit het betonnen fundatie die deels boven de waterlijn zichtbaar en is een uit één stuk gestorte betonskelet. De brug bestaat uit vier maal vier rechthoekige kolommen waarop het betonnen brugdek ligt. De buitenzijde is verhoogt waardoor het brugdek als het ware een betonbak is.

op de verhoogde betonranden is een steenswerk dikke brugleuning gemetseld in noords metselwerkverband. De afgebogen hoeken zijn in koppenverband gemetseld om een mooie ronding te verkrijgen.

Om het baksteen te beschermen is aan de bovenzijde van de gemetselde brugleuning een beschermlaag van stucwerk aangebracht.

De brug is precies net zo breed als de straat en karakteristiek zijn de naar buiten gebogen ronding in de brugleuningen ter begeleiding en geleiding van de weg. Het betondek is voorzien van een rode klinkerbestrating is visgraatmotief.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het object is voldoende.

Zowel het baksteen als het betonskelet is constructief kwetsbaar. Om betonrot in de slanke betonconstructie te voorkomen is onderhoud noodzakelijk.

Motivatie:

De brug is van algemeen belang als karakteristiek element door:

- de opvallende ligging in de Kerkeweg;
- bouwhistorische waarde;
- de materiaalkeuze;
- ensemble waarde;
- en de authenticiteit.

